

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
РИЗИКІВ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУTHEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS
OF STATE BUDGET INCOME RISKS

УДК 330.131.7

<https://doi.org/10.32843/infrastruct37-79>**Брежнева-Єрмоленко О.В.**к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний технічний
університет**Сириця С.О.**студент
Дніпровський державний технічний
університет**Пересипкіна Я.К.**студент
Дніпровський державний технічний
університет

У статті розглянута суть поняття бюджетного ризику як дестабілізуючого фактору формування доходів бюджету. Виділено основні фактори, що впливають на виникнення ризиків доходів бюджету. Визначено, що управління ризиками є багатоступінним процесом, що включає систему цілеспрямованих заходів з метою виявлення ризиків бюджету та попередження їх негативних наслідків впливу на формування і виконання бюджетів. Здійснено аналіз виконання планових показників доходів державного бюджету та наведено загальну методику оцінки бюджетних ризиків. Зокрема, аналіз ризиків податкових доходів показав, що основні бюджетоутворюючі податки знаходяться в зоні допустимого бюджетного ризику, решта – у зоні критичного або катастрофічного ризиків. Мінімізація бюджетних ризиків та зниження їх негативного впливу на формування бюджетних доходів потребує формування та застосування виваженої бюджетної політики і запровадження дієвих заходів і ефективних інструментів щодо зменшення їх негативного впливу.

Ключові слова: доходи бюджету, податкові надходження, бюджетний ризик, методи оцінки бюджетних ризиків, бюджетна політика.

В статті розглянута суть поняття бюджетного ризику як дестабілізую-

ючого фактора формування доходів бюджету. Выделены основные факторы, влияющие на возникновение рисков доходов бюджета. Определено, что управление рисками является многоэтапным процессом, который включает систему целенаправленных мероприятий с целью выявления рисков бюджета и предупреждения их негативных последствий влияния на формирование и исполнение бюджетов. Осуществлен анализ выполнения плановых показателей доходов государственного бюджета и приведена общая методика оценки бюджетных рисков. В частности, анализ рисков налоговых доходов показал, что основные бюджетообразующие налоги находятся в зоне допустимого бюджетного риска, остальные – в зоне критического или катастрофического риска. Минимизация бюджетных рисков и снижение их негативного влияния на формирование бюджетных доходов требует формирования и применения взвешенной бюджетной политики и внедрения действенных мер и эффективных инструментов по уменьшению их негативного влияния.

Ключевые слова: доходы бюджета, налоговые поступления, бюджетный риск, методы оценки бюджетных рисков, бюджетная политика.

The article overviews the essence of the concept of budget risk as a destabilizing factor in the formation of budget revenues. Inadequate budget management, excessive centralization of financial resources lead to the risk of non-fulfillment of the revenue base of budgets of all levels, which means inefficient implementation of the expenditure side of these budgets. The development of the modern budget system in Ukraine is characterized by dynamism and a constant deficit of the state budget. Therefore, on the present stage of development of budgetary relations, the study of the problems of the emergence, analysis and assessment of the risks of state budget revenues and their further effective management has a particular importance. The main factors which influence the occurrence of budget revenue risks were identified. Was determined that risk management is a multi-stage process, which includes a system of targeted measures in order to identify budget risks and prevent its negative effects on the formation and execution of budgets. Analysis of the implementation of planned indicators of state budget revenues was carried out and the general methodology for assessing budget risks was given. Analysis of these performance indicators of the State Budget of Ukraine demonstrates that budget risks for such revenue items as tax revenues (0.58%), non-tax revenues (1.21%) and inter-budget transfers (1.17%) are in the zone of acceptable risk. But a catastrophic level of risk was observed for income from operations with capital – 79.76%, trust funds is 160.02%. In particular, an analysis of the risks of tax revenues showed that personal income tax, income tax, duty and excise tax are in the zone of acceptable budget risk, rent is in the zone of a critical risk, the rest of tax income is in the zone of a catastrophic risk. Minimization of budget risks and reduction of its negative impact on the formation of budget revenues requires the formation and application of a balanced budget policy and the introduction of effective measures and effective tools to reduce its negative impact. The provisions and conclusions summarized in the article are important and contain practical recommendations that can be used by various levels of the government in implementing budget policy on ways to prevent adverse (undesirable) consequences of the implementation of decisions that may lead to losses in the revenue, distribution and the use of centralized funds of monetary resources.

Key words: budget revenues, tax revenues, budget risk, methods for assessing budget risks, budget policy.

Постановка проблеми. Недосконалий бюджетний менеджмент, надмірна централізація фінансових ресурсів ведуть до ризику невиконання дохідної бази бюджетів усіх рівнів, а отже – неефективного виконання видаткової частини цих бюджетів. Розвиток сучасної бюджетної системи в Україні характеризується динамічністю та постійним дефіцитом

державного бюджету. Можливість отримання дефіциту або профіциту при виконанні бюджету повинна розглядатися як ризикова. Тому на сучасному етапі розвитку бюджетних відносин особливого значення набуває дослідження проблем виникнення, аналізу та оцінки ризиків доходів державного бюджету і подальшого ефективного управління ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі питання ризику та невизначеності висвітлювалися А. Смітом, Дж. Міллем, А. Пігу, А. Маршалом, Й. Шумпетером, Дж. М. Кейнсом. Питанням ризиків доходів бюджету присвячені праці таких вітчизняних економістів як Бабіченко В.В. [1], Булгакова С. [2], Валуйський І.А. [3], Власюк О.С. [4], Коляда [5], Новіков В. [6], Ситник Н., Субицька Д. [7], Шулюк Б.С. [8] та ін. Разом з тим, недостатньо уваги приділено питанням управління та оцінки бюджетних ризиків, а найголовніше – їх мінімізації через механізм бюджетної політики.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей ризиків доходів державного бюджету, їх оцінка та пошук шляхів мінімізації.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні категорія бюджетного ризику є не достатньо вивченою, тому дослідження, пов'язані з проблематикою бюджетного ризику, знаходяться на стадії розвитку та удосконалення. У сучасній науковій літературі ризик визначається як можливість чогось небажаного (наприклад, втрати), як можливість відхилення фактичного результату від запланованого або імовірність настання визначеної небажаної події. Отже, ризик – це невизначеність щодо можливих втрат, а ризиковість – умова, яка може створити або збільшити (зменшити) можливість втрат. Тому під бюджетним ризиком можна розглядати сукупність імовірних несприятливих (небажаних) наслідків реалізації прийнятих рішень, що можуть призвести до втрат при формуванні, розподілі та використанні централізованих фондів грошових ресурсів [9; 10].

Найбільше значення має виокремлення політичних й економічних ризиків. Політичні ризики в бюджетній сфері присутні постійно, оскільки основна частина фінансових рішень стосується питань політичного характеру. Зниження подібних бюджетних ризиків можливо тільки в умовах узгодженої роботи органів виконавчої та представницької влади, яка передбачає розуміння спільності інтересів, а також визначається необхідністю підвищення якості державних і муніципальних послуг. Ступінь впливу окремих змін бюджетного законодавства може бути оцінена ще на стадії прийняття рішення. Разом з тим, найбільш складними з точки зору діагностики та управління є політичні ризики в області міжбюджетних відносин. Сучасна система показників ефективності роботи регіонів повинна згладжувати нерівномірність їх розвитку.

Процес оцінки ризиків – це етап аналізу ризику, що має на меті визначити його кількісні характеристики. Прагнення до коректної оцінки ризиків вважається фундаментальним підходом сучасної економіки [11]. Окрім кількісного методу оцінки бюджетних ризиків, необхідно також вміти дати якісну оцінку ризикам, комплексно оцінити ситуа-

цію, що склалася в економіці та визначити її вплив на структуру параметрів державного бюджету на різних етапах бюджетного процесу. Мінімізувати бюджетні ризики можна за допомогою інструментів бюджетно-податкової політики.

Управління ризиками є багатоетапним процесом, що включає систему цілеспрямованих заходів з метою виявлення ризиків бюджету та попередження їх негативних наслідків впливу на формування і виконання бюджетів [12]. На наш погляд, неефективне застосування інструментів управління ризиками в бюджетному процесі є наслідком низького рівня методологічної та методичної роботи зазначеного напрямку, відсутність системного підходу до оцінки, моніторингу ризиків та їх мінімізації.

Оскільки доходна база Державного бюджету України як складова зведеного бюджету є найбільшою за обсягами надходжень, розглянемо формування доходів державного бюджету, виявимо і оцінимо відповідні бюджетні ризики.

Аналіз динаміки та структури доходів зведеного бюджету України за 2016-2018 рр. свідчить, що кожен рік має місце невиконання плану доходів Державного бюджету України (відсоток виконання коливається від 97% до 99%), тому доцільно оцінити рівень ризику, що виникає в розрізі статей доходів протягом досліджуваного періоду [13].

Структура надходжень державного бюджету відображена на рис. 1, який засвідчує, що у доходах Державного бюджету України (без урахування міжбюджетних трансфертів) стабільно переважають податкові надходження (79% – 81,8%).

Основними показниками оцінки ризику бюджетних витрат є дисперсія і середньоквадратичне відхилення. Їх використання пояснюється тим, що базисним показником при розрахунках є коефіцієнт виконання бюджету за доходами, який можна порівняти як в динаміці, так і за різними джерелами доходів. У додатку до бюджетних доходів дисперсія і коефіцієнт варіації можуть застосовуватися в ретроспективному аналізі. Оцінка ризику бюджетних доходів визначається через вагу значень очікуваного виконання бюджету є ймовірності появи ризиків.

Розрахуємо показники ризику доходів державного бюджету за бюджетною класифікацією на підставі опрацьованих звітних даних (табл. 1).

На основі узагальнення результатів багаточисельних досліджень, присвячених проблемам кількісної оцінки ризиків, наведемо емпіричну шкалу, яку слід використовувати у якості кількісної оцінки ймовірності виникнення ризикованої події: зона мінімального ризику; зона допустимого ризику (рівень бюджетного ризику – до 10%); зона критичного ризику (рівень бюджетного ризику – 10%-25%); зона катастрофічного ризику (рівень бюджетного ризику – понад 25%) [11].

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Аналіз даних табл. 1 показує, що бюджетні ризики за такими статтями доходів як податкові надходження (0,58%), неподаткові надходження (1,21%) та міжбюджетні трансферти (1,17 %) знаходяться в зоні допустимого ризику. Натомість катастрофічний рівень ризику спостерігається

за доходами від операцій з капіталом – 79,76%, цільовими фондами – 160,02%.

Детальний аналіз податкових доходів державного бюджету, які займають майже 80 % в загальних обсягах [13], засвідчив невиконання плану за податком на додану вартість (ПДВ) протягом

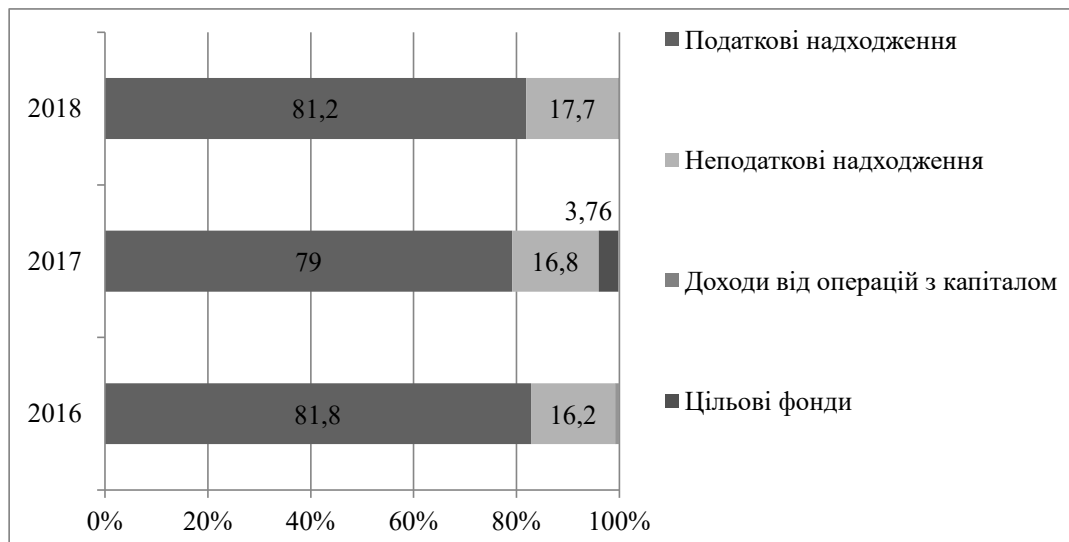

Рис. 1. Структура доходів Державного бюджету України за 2016-2018 рр., %

Таблиця 1

Оцінка ризиків доходів Державного бюджету України за 2016-2018 рр.

Показник	Коефіцієнт виконання статей бюджету (% виконання плану)			Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
	2016	2017	2018		
Податкові надходження	1,00	0,99	0,99	0,0058	0,58%
Неподаткові надходження	0,94	0,96	0,96	0,0115	1,21%
Доходи від операцій з капіталом	0,15	0,75	1,34	0,5950	79,76%
Цільові фонди	0,04	1,31	0,03	0,7361	160,02%
Міжбюджетні трансферти	0,98	1,00	0,98	0,0115	1,17%
Кошти від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	0,75	0,89	0,62	0,1350	17,93%
Усього	0,98	1,00	0,98	0,0115	1,17%

Таблиця 2

Оцінка ризиків податкових доходів державного бюджету України за 2016-2018 рр.

Показник	Коефіцієнт виконання бюджету (% виконання плану)			Стандартне відхилення	Коефіцієнт варіації
	2016	2017	2018		
Податок та збір на доходи фізичних осіб	1,07	0,97	1,01	0,0503	4,93
Податок на прибуток підприємств	1,12	1,00	1,18	0,0916	8,32
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	0,71	0,98	0,97	0,1530	17,19
Податок на додану вартість	0,97	0,97	0,97	1,3597	140,17
Акцизний податок	1,10	0,96	0,97	0,0781	7,73
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	1,0	1,04	0,94	0,0503	5,08
Інші податки та збори	1,18	1,21	0,17	0,5919	65,04
Всього	1,00	0,99	0,98	0,0100	1,01

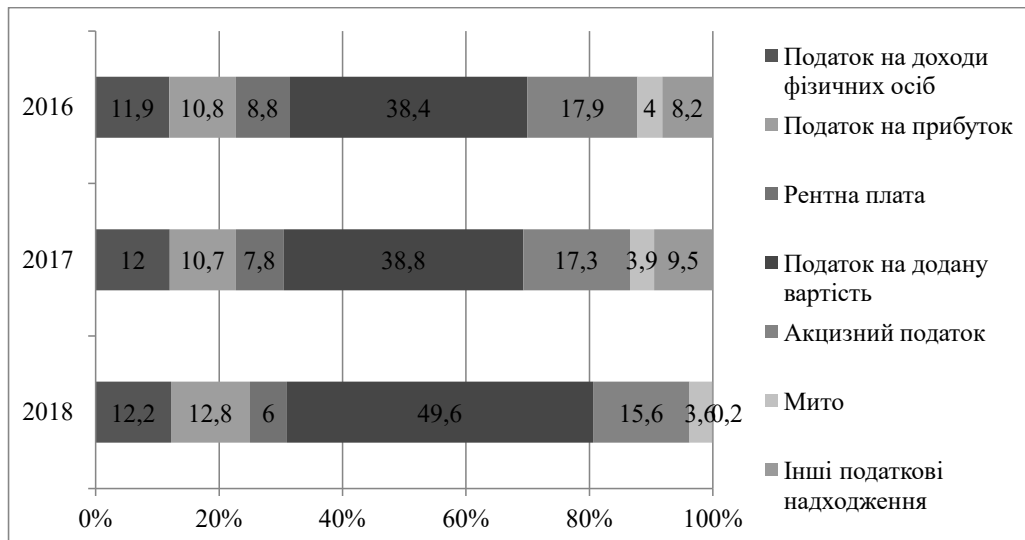

Рис. 2. Структура податкових доходів Державного бюджету України за 2016-2018 рр., %

всього періоду, податком з доходів фізичних осіб (ПДФО) та за іншими податковими надходженнями протягом тривалого періоду. Зміни у структурі цих доходів ілюструє рис. 2.

Аналіз ризиків податкових доходів (табл. 2) показав, що ПДФО, податок на прибуток, мито і акцизний податок в зоні допустимого бюджетного ризику, рентна плата – у зоні критичного ризику, решта податкових доходів, зокрема ПДВ – у зоні катастрофічного ризику. Державний бюджет України недоотримує мільйони гривень унаслідок схем із розкрадання ПДВ, великих обсягів відшкодувань та наданих пільг, недосконалого адміністрування ПДВ. Ризик корупції при виконанні бюджету стає високим при можливості розкрадання коштів будь-якими учасниками бюджетних відносин – розпорядниками бюджету, працівниками установ та іншими особами. Зниження такого ризику можливо при функціонуванні налагодженого бюджетного механізму.

Основними факторами, що впливають на ризики доходів бюджету, на нашу думку, є наступні: точність економічних прогнозів при плануванні доходів державного бюджету; стабільність податкової політики держави; дотримання встановлених законодавством обмежень обсягу державного боргу, частки видаткової частини бюджету на його обслуговування та припинення використання надмірно великих за обсягом зовнішніх запозичень; якість збалансованості бюджетів усіх рівнів; створення бюджетних резервів.

Необхідно враховувати, що не всі фактори, що склалися в економіці, можна оцінити кількісно. Інструментарій управління бюджетними ризиками також передбачає якісну оцінку. Завдання якісної оцінки ризику – визначити можливі види, оцінити принципову ступінь їх небезпеки і виділити фактори, що впливають на рівень ризику. Якісний

аналіз ризику включає кілька аспектів: перший аспект пов'язаний з необхідністю порівняння можливих позитивних результатів з можливими економічними, соціальними та іншими (поточними та майбутніми) наслідками, другий – з виявленням впливу управлінських рішень, що приймаються в умовах невизначеності.

Висновки з проведеного дослідження. Підтверджено, що ризики можуть бути пов'язані з усіма видами доходів державного бюджету відповідно до бюджетної класифікації: податковими та неподатковими надходженнями, доходами від операцій з капіталом і офіційними трансфертами. Бюджетні ризики здійснюють суттєвий вплив на стан формування доходної частини державного бюджету, тому їх варто контролювати, а саме прогнозувати, виявляти, оцінювати та оптимізувати на регулярній основі, а їх уникнення або усунення потребує формування та застосування виваженої бюджетної політики і запровадження дієвих заходів і ефективних інструментів щодо зменшення їх негативного впливу, що дасть змогу максимізувати обсяг надходжень до державного бюджету чи мінімізувати збитки у разі їх виникнення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабіченко В.В. Аналіз формування доходної бази Державного бюджету України та оцінка бюджетних ризиків. *Modern economics*. 2019. № 14. С. 19-25.
2. Булгакова С. Бюджетний ризик: сутність, класифікація, фактори ризику. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2010. № 1. С. 59-68.
3. Валуйський І.А. Удосконалення концептуальних засад політики забезпечення бюджетної безпеки України у кризових умовах. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 323-328.

4. Власюк О.С. Реформа бюджетної децентралізації в Україні: результати, ризики та перспективи. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 39-45.

5. Коляда Т.А. Державний бюджет України на 2018 рік: особливості формування та перспективи виконання. *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. С. 267–274.

6. Новіков В.М. Бюджетний ризик: зміст та регулювання у соціальній інфраструктурі. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 1 (32). С. 73–86.

7. Ситник Н.С., Субицька Д.Я. Проблеми та перспективи становлення та розвитку бюджетного менеджменту в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). Жовтень. С. 385-389.

8. Шулюк Б.С. Бюджетні ризики у фінансовій діяльності держави. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22. Випуск 3. С. 170-174.

9. Бакеренко Н.П. Підходи до визначення ризику місцевих бюджетів та його складові. *Вісник Одеського національного університету*. 2013. Т. 18. Випуск 1. С. 8-13.

10. Федосов В.М. Бюджетна система: навч. посіб. Київ. 2012. 871 с.

11. Карагозлю Ю. Кількісна оцінка ризику бюджетів міст з врахуванням рівня їх депресивності. *Економічний простір*. 2013. № 75. С. 163-171.

12. Каючкіна М.А. Бюджетные риски в процессе исполнения муниципальных бюджетов: дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10. Тольятти, 2010. 20 с.

13. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за відповідний рік. Офіційний сайт Державної казначейської служби. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення: 20.11.2019).

REFERENCES:

1. Babichenko V. V. (2019) Analiz formuvannya doxidnoyi bazy Derzhavnogo byudzhetu Ukrayiny ta ocinka byudzhetnyh ryzykiv [Analysis of the formation of the revenue base of the State Budget of Ukraine and assessment of budget risks]. *Modern economics*. vol. 14. pp. 19-25.

2. Bulgakova S. (2010) Byudzhetnyj ryzyk: sutnist, klasyfikaciya, faktory ryzyku [Budget risk: nature, classification, risk factors]. *Bulletin of the Kyiv National University of Trade and Economic*. vol. 1. pp. 59-68.

3. Valujskij I. A. (2018) Udoskonalennya konceptualnyh zasad polityky zabezpechennya byudzhetnoyi bezpeky Ukrayiny u kryzovyh umovax [Improvement of conceptual foundations of Ukraine's budget secu-

rity policy in crisis conditions]. *Business Inform*. vol. 3. pp. 323-328.

4. Vlasyuk O. S. (2017) Reforma byudzhetnoyi decentralizaciyi v Ukrayini: rezultaty, ryzyky ta perspektyvy [Budget decentralization reform in Ukraine: results, risks and prospects]. *Regional economy*. vol. 2. pp. 39-45.

5. Kolyada T. A. (2018) Derzhavnyj byudzhnet Ukrayiny na 2018 rik: osoblyvosti formuvannya ta perspektyvy vykonannya [State Budget of Ukraine for 2018: Features of Formation and Prospects for Implementation]. *Business Inform*. vol. 4. pp. 267–274.

6. Novikov V. M. (2018) Byudzhetnyj ryzyk: zmist ta reguluvannya u socialnij infrastrukturi [Budget risk: content and regulation in social infrastructure]. *Demography and the social economy*. vol. 1, no. 32. pp. 73–86.

7. Sytnyk N. S., Subyiczka D. Ya. (2018) Problemy ta perspektyvy stanovlennya ta rozvytku byudzhetnogo menedzhmentu v Ukrayini [Problems and prospects of formation and development of budget management in Ukraine]. *Young scientist*. vol. 10, no. 62, pp. 385-389.

8. Shulyuk B. S. (2017) Byudzhetni ryzyky u finansovij diyalnosti [Budget risks in the financial activity of the state]. *Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics*. vol. 3. pp. 170-174.

9. Bakerenko N. P. (2013) Pidhody do vyznachennya ryzyku miscevyh byudzhetiv ta jogo skladovi [Come to the point of view of the budget of the warehouse and warehouse]. *Bulletin of the Odessa National University*. vol. 1. pp. 8-13.

10. Fedosov V.M. (2012) Byudzhetna systema: navch. posib. [Budget system: a textbook]. Kiev. (in Ukrainian)

11. Karagozlyu Yu. (2013) Kilkisna ocinka ryzyku byudzhetiv mist z vraxuvannyam rivnya ih depresyvnosti [Quantitative assessment of the risk of city budgets taking into account the level of their depression]. *Economic space*. vol. 75. pp. 163-171. (in Ukrainian)

12. Kayuchkina M. A. (2010) Byudzhetnye rysky v processe yspolneniya munitsypalnih byudzhetov [Budget risks in the process of execution of municipal budgets] (PhD Thesis), Tolyatti: Volga region State University of Service.

13. Richnyj zvit pro vykonannya Derzhavnogo byudzhetu Ukrayiny za vidpovidnyj rik. Oficijnyj sajt Derzhavnoyi kaznachejskoyi sluzhby Ukrayiny [Annual report on implementation of the State Budget of Ukraine for the corresponding year. Official site of the State Treasury Service]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (accessed 20 November 2019).

Brezhnyeva-Yermolenko OlhaCandidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Finances and Accounting
Dniprovsky State Technical University**Siritsya Serhiy**

Student

Dniprovsky State Technical University

Peresyphkina Yana

Student

Dniprovsky State Technical University

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF STATE BUDGET INCOME RISKS

The purpose of the article. Inadequate budget management, excessive centralization of financial resources lead to the risk of non-fulfillment of the revenue base of budgets of all levels, which means inefficient implementation of the expenditure side of these budgets. The development of the modern budget system in Ukraine is characterized by dynamism and a constant deficit of the state budget. Therefore, on the present stage of development of budgetary relations, the study of the problems of the emergence, analysis and assessment of the risks of state budget revenues and their further effective management has a particular importance.

Methodology. The study uses the methods of analysis and synthesis, theoretical generalizations, a statistical analysis method with coefficient calculation, a graphical method.

Results. The risk assessment process is the determination of the likelihood of occurrence of risk factors – certain events or situations that may adversely affect the achievement of the planned results. Risk assessment involves: identifying undesirable negative factors and situations whose occurrence is theoretically possible (qualitative analysis); quantitative assessment of the probability of their occurrence (quantitative analysis). Risk management is a multi-stage process, including a system of targeted measures to identify budget risks and prevent their negative effects on the formation and execution of budgets. An important component in the process of budget risk management is the optimization of budget risk

Using the method of comprehensive risk assessment of the state budget based on the calculation of the risk indicator, formed on the basis of partial risk factors, a quantitative assessment of the riskiness of the state budget was determined. Calculation of the risk of failure to meet the planned budget indicators includes a statistical analysis using the variance, standard deviation and coefficient of variation.

Analysis of these performance indicators of the State Budget of Ukraine demonstrates that budget risks for such revenue items as tax revenues (0.58%), non-tax revenues (1.21%) and inter-budget transfers (1.17%) are in the zone of acceptable risk. But a catastrophic level of risk was observed for income from operations with capital – 79.76%, trust funds is 160.02%. In particular, an analysis of the risks of tax revenues showed that personal income tax, income tax, duty and excise tax are in the zone of acceptable budget risk, rent is in the zone of a critical risk, the rest of tax income is in the zone of a catastrophic risk.

Practical implications. The provisions and conclusions summarized in the article are important and contain practical recommendations that can be used by various levels of the government in implementing budget policy on ways to prevent adverse (undesirable) consequences of the implementation of decisions that may lead to losses in the revenue, distribution and the use of centralized funds of monetary resources.

Value/originality. According to the results of the study, budgetary risks have a significant impact on the state of formation of the state budget revenues, therefore they should be monitored, namely forecasted, identified, evaluated and optimized on a regular basis, and avoided or eliminated requires the formation and application of a balanced budget policy and the implementation of effective measures and effective tools to reduce their negative impact, which will maximize the amount of revenues to the state budget or minimize losses.